

Particularitățile procedurii admisibilității în principiu a cererii de intervenție voluntare accesorii

Particularities of the procedure of admissibility in principle of the voluntary ancillary intervention petition

Drd. **Ionuț Adrian ȘIPEȚAN***
Universitatea de Vest din Timișoara
Facultatea de Drept

Abstract

Before becoming a party in a pending case, the third party who files an intervention petition in favor of one of the parties must go through a mandatory stage, namely the analysis of the admissibility in principle of the intervention, after which the court must check certain specific requirements, their cumulative non-fulfillment resulting in the rejection of the intervention as inadmissible.

Although the procedure of admissibility in principle is intended to be a brief and quick stage, through which to filter those petitions that do not fall within the requirements of article 61 paragraph (3) of the Code of Civil Procedure, not a few times in practice there are various situations that complicate the settlement of the ancillary intervention.

Through this article we intend to analyze some of the problems encountered in connection with the admissibility in principle of the ancillary intervention, respectively the deadline for filing the petition, as well as the definition of the interest of the third party able to justify such an intervention, in an attempt to provide benchmarks for a unified vision on these issues.

Keywords: *admissibility in principle; voluntary ancillary intervener; deadline; interest.*

Rezumat

Înainte de a deveni parte într-un proces pendinte, terțul care formulează o cerere de intervenție în favoarea uneia dintre părți trebuie să parcurgă o etapă obligatorie, respectiv analiza admisibilității în principiu a intervenției, în urma căreia instanța trebuie să verifice anumite cerințe specifice, neîndeplinirea cumulativă a acestora conducând la respingerea intervenției ca inadmisibile.

Cu toate că procedura admisibilității în principiu se dorește a fi o etapă sumară și rapidă, prin intermediul căreia să fie filtrate acele cereri care nu se încadrează în exigențele art. 61 alin. (3) Cod de procedură civilă, nu de puține ori în practică se ivesc diverse situații care complică soluționarea intervenției accesorii.

Ne propunem prin prezentul articol să analizăm o parte din problemele apărute în legătură cu admisibilitatea în principiu a intervenției accesorii, respectiv a termenului de formulare a cererii, precum și definirea interesului terțului apt a justifica o astfel de intervenție, în încercarea de a oferi repere pentru o viziune unitară asupra acestor chestiuni.

Cuvinte-cheie: *admisibilitate în principiu, intervenient voluntar accesoriu, termen, interes.*

1. Considerații introductive

Potrivit art. 61 alin. (1) C. pr. civ. oricine are interes poate interveni într-un proces care se judecă între părțile originare, iar alineatul (3) al aceluiași articol ne oferă reperele în definirea intervenției

* ionut.sipetan10@e-uvt.ro

voluntare accesorii, statuând că activitatea intervenientului accesoriu se rezumă la sprijinirea apărării uneia dintre părți.

Cu toate că are natura juridică a unei simple apărări, terțul neavând o pretenție proprie în litigiu, ceea ce ar conduce la concluzia că etapa admisibilității în principiu a cererii nu ar trebui să comporte dificultăți, nu de puține ori verificarea condițiilor de admisibilitate se dovedește a fi în practică mai complexă decât ar părea la prima vedere, necesitând de multe ori aprecieri mai consistente decât la intervenția voluntară principală.

Așa cum rezultă din prevederile legale citate, una dintre cerințele pentru admiterea în principiu a intervenției este justificarea din partea terțului a unui interes personal; or, această condiție, deși trebuie să însoțească orice manifestare a acțiunii civile, conduce în practică, din cauza generalității sale, la interpretări neunitare și la dificultăți de sistematizare a ipotezelor în care intervenția terțului este admisibilă.

Spre exemplu, deși este unanim admis că folosul practic urmărit de o parte în proces poate fi și moral, ceea ce înseamnă că ar fi suficient din partea terțului justificarea unui asemenea interes, în literatura de specialitate nu este suficient dezvoltată această ipoteză, de cele mai multe ori discuția limitându-se doar la a recunoaște intervenientului accesoriu posibilitatea dovedirii doar a unui interes moral¹.

Pe de altă parte, observăm din cuprinsul unor încheieri de respingere ca inadmisibilă a cererii de intervenție accesorie o viziune destul de restrictivă din perspectiva folosului urmărit, în sensul că se solicită terțului probarea unor efecte directe ale hotărârii ce urmează a se pronunța între părțile inițiale, pierzându-se din vedere caracterul preventiv al intervenției terțului, în sensul că ceea ce s-ar putea tranșa cu autoritate de lucru judecat între părțile inițiale are capacitatea de a-i afecta situația juridică a acestuia.

Nu în ultimul rând, în contextul dezvoltării activității asociațiilor fără scop patrimonial, se constată o dorință tot mai ridicată de implicare a acestora în unele procese de pe rolul instanțelor de judecată, implicare care se realizează, de regulă, prin intermediul intervenției accesorii. Și în această zonă se simte nevoia unor repere, având în vedere că soluțiile pronunțate la nivelul instanțelor de judecată nu sunt unitare.

Un alt punct de interes pentru prezentul articol îl reprezintă termenul pentru formularea cererii de intervenție voluntară accesorie, urmând a se evidenția stadiul actual al reglementării, în raport de dispozițiile vechiului Cod de procedură civilă, precum și o situație particulară ce ar putea apărea în practică, respectiv soarta intervenientului accesoriu care formulează cererea direct în calea de atac a recursului, iar soluția instanței de control judiciar este de admitere a recursului, casare a hotărârii recurate și trimitere spre rejudecare.

2. Termenul pentru formularea cererii de intervenție voluntară accesorie

În prezent, art. 63 alin. (2) C. pr. civ. prevede în mod explicit că intervenția accesorie poate fi făcută până la închiderea dezbaterilor, în tot cursul judecății, chiar și în căile extraordinare de atac. Această din urmă precizare este importantă întrucât sub guvernarea vechiului Cod de procedură civilă art. 51 a lăsat loc unor interpretări diferite în ceea ce privește admisibilitatea intervenției accesorii direct în căile extraordinare de atac ale contestației în anulare și ale revizuirii.

S-a arătat în literatura de specialitate² corespunzătoare vechiului Cod de procedură civilă că, fiind o simplă apărare, ea se poate face nu numai în fața primei instanțe, ci și în apel și chiar înaintea instanței de recurs, intervenientul accesoriu beneficiind astfel de un termen mai puțin constrângător decât cel reglementat pentru intervenientul principal, care avea posibilitatea, conform art. 50 alin. (2) și (3) vechiul C. pr. civ., să intervină în proces numai în fața primei instanțe, iar în apel doar cu învoirea celorlalte părți din litigiu.

¹ G. Boroi, M. Stancu, *Drept procesual civil, ediția a 4-a, revizuită și adăugită*, Editura Hamangiu, București, 2017, p. 124.

² V. M. Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă, volumul I, Teoria generală*, Editura Național, București, 1997, p. 326-327.

Totodată, prin Decizia nr. 24 din 28 aprilie 1975 a Tribunalului Suprem³ s-a stabilit că cererea de intervenție pentru apărarea drepturilor uneia dintre părți este în principiu admisibilă și în cazul în care un litigiu se află în faza recursului extraordinar, având în vedere că în cazul acestuia art. 330 și art. 312 vechiul C. pr. civ. făceau trimitere la regulile aplicabile la soluționarea recursului ordinar.

Cu toate acestea, problema admisibilității cererii de intervenție direct în calea de atac a revizurii sau a contestației în anulare nu a primit o soluție unitară, fiind autori⁴ care au susținut că aceasta nu se poate formula direct în căile extraordinare de atac în lipsa unui text de lege expres, mai ales că și în jurisprudență⁵ s-a reținut că în revizuire și contestație în anulare nu pot figura alte părți decât cele din procesul în care s-a pronunțat hotărârea atacată.

În schimb, alți autori⁶ au argumentat că cererea de intervenție accesorie este admisibilă și în căile extraordinare de atac ale revizurii și contestației în anulare, în condițiile în care acestea se judecă după regulile aplicabile judecății în primă instanță, apel sau recurs.

Această incertitudine legată de admisibilitatea intervenției accesorii direct în revizuire sau contestație în anulare a fost eliminată odată cu adoptarea noului Cod de procedură civilă, în art. 63 alin. (2) C. pr. civ. legiuitorul stabilind în mod expres că intervenția se poate face chiar și în căile extraordinare de atac.

Chiar dacă discuția a rămas fără interes în prezent, apreciem că sub guvernarea vechiului Cod de procedură civilă intervenția accesorie era admisibilă și în căile extraordinare de atac, chiar dacă textul legal nu era suficient de clar, putând primi și o interpretare *per a contrario*, în sensul de a permite intervenția doar în primă instanță, apel și recurs. Trebuie însă observat că argumentul din jurisprudență privind imposibilitatea altor părți de a figura în căile extraordinare de atac nu se susține, având în vedere că aceeași limitare se regăsea și pentru judecata celorlalte căi de atac. Astfel, art. 294 alin. (1) vechiul C. pr. civ. stabilea că în apel nu se pot schimba calitatea părților, cauza sau obiectul cererii de chemare în judecată și nici nu se pot face alte cereri noi, iar art. 316 vechiul C. pr. civ. prevedea că dispozițiile de procedură privind judecata în apel se aplică și în instanța de recurs, în măsura în care nu sunt potrivnice.

Prin urmare, nici în apel și nici în recurs nu era admisibilă, cu titlu general, participarea altor persoane care nu au figurat inițial în proces, însă, ținând cont de natura juridică de simplă apărare a intervenției accesorii, legiuitorul a considerat oportun să permită intervențiilor accesorii să formuleze astfel de cereri oricând în cursul judecății, fără a fi necesar acordul celorlalte părți, astfel că pentru identitate de rațiune trebuie recunoscut dreptul terților de a interveni inclusiv în revizuire și contestație în anulare.

Pe de altă parte, întrucât intervenientul accesoriu nu are pretenții proprii, nu există nicio vătămare pe care părțile din proces să o invoce cu succes, alta fiind situația intervenientului principal, căruia i s-a impus să intervină în proces încă în primă instanță, iar în apel cu respectarea anumitor condiții restrictive, pentru a nu le răpi acestora un grad de jurisdicție.

În orice caz, acest regim destul de permisiv pentru intervenientul accesoriu a atras criticile unor părți nemulțumite de prelungirea nejustificată a procesului prin posibilitatea terților de a interveni oricând în proces, mergând până în punctul în care au invocat excepția de neconstituționalitate a art. 51 vechiul C. pr. civ., susținând că încalcă dreptul la un proces echitabil, prevăzut de art. 21 din Constituție.

Astfel, în cadrul dosarului nr. 2097/101/2009 de pe rolul Tribunalul Mehedinți, Secția comercială și de contencios administrativ, Societatea de Investiții Financiare Banat-Crișana S.A. a susținut că dispozițiile criticate oferă posibilitatea oricărei persoane de a interveni în proces în favoarea părților, în

³ Decizia nr. 24 din 28 aprilie 1975 pronunțată de Tribunalul Suprem, citată în S. Zilberstein, V. M. Ciobanu, *Drept procesual civil, Îndreptar de practică judiciară*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1980, p. 98-99.

⁴ M. Tăbărcă, *Drept procesual civil, Volumul I, ed. a II-a revăzută și adăugită*, Editura Universul Juridic, București, 2008, p. 183.

⁵ Decizia nr. 424/1999 pronunțată de Curtea Supremă de Justiție – Secția civilă, publicată în extras în G. Boroi, O. Spineanu-Matei, *Codul de procedură civilă adnotat, ediția a 3-a revăzută și adăugită*, Editura Hamangiu, București, 2011, p. 141, Decizia nr. 3362 din 18 octombrie 2000 pronunțată de Curtea Supremă de Justiție – Secția civilă, disponibilă pe <https://legeaz.net/spete-civil-csj-2000/cerere-interventie-accesorie-3362-2002>.

⁶ V. M. Ciobanu, G. Boroi, *Drept procesual civil. Curs selectiv. Teste grilă, ediția a 4-a*, Editura C. H. Beck, București, 2009, p. 72.

orice stare a litigiului, ceea ce presupune acordarea unor termene procesuale suplimentare pentru comunicarea intervenției și a întâmpinării formulate în cauză; or, această situație este de natură a prelungi nejustificat procesul, ceea ce aduce atingere dreptului consacrat de art. 21 din Constituție referitor la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

Prin Decizia nr. 47 din 14 ianuarie 2010⁷ Curtea Constituțională a respins excepția de neconstituționalitate, arătând că legiuitorul condiționează valorificarea dreptului de a formula cerere de intervenție de respectarea anumitor cerințe tocmai în vederea prevenirii abuzurilor terților și asigurării protecției drepturilor și intereselor legitime ale părților litigante, astfel că reclamantul beneficiază de suficiente garanții procesuale menite să concretizeze dreptul acestuia la un proces echitabil.

Totodată, în dosarul nr. 1858.3/101/2006 de pe rolul Curții de Apel Craiova, Secția comercială, apelantul Ion Surugiu a susținut că prevederile art. 51 vechiul C. pr. civ. contravin dreptului constituțional la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil deoarece admisibilitatea unei cereri de intervenție accesorie în cadrul unei căi de atac duce la tergiversarea soluționării cauzei, prin exercitarea tuturor drepturilor procesuale recunoscute intervenientului, în aceleași condiții ca și celorlalte părți din proces, iar beneficiul oferit de legea procesuală intervenientului nu este justificat, având în vedere că acesta nu invocă un drept propriu, ci doar sprijină apărarea uneia din părți.

Și de această dată Curtea Constituțională a respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate, reținând prin Decizia nr. 854 din data de 9 iunie 2009⁸ că posibilitatea formulării unei cereri de intervenție accesorie în cadrul unei căi de atac nu este de natură a contraveni dreptului părților la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, deoarece exercitarea tuturor drepturilor procesuale recunoscute intervenientului, în aceleași condiții ca și celorlalte părți din proces, nu poate fi interpretată ca o tergiversare a soluționării cauzei, iar acest drept recunoscut intervenientului în proces este o transpunere pe plan procesual a dreptului constituțional la apărare, ce este garantat în tot cursul procesului.

Cu toate că poate conduce la acordarea unor termene suplimentare într-un proces, în opinia noastră este pe deplin justificată opțiunea legiuitorului de a permite unui terț să intervină oricând, cu titlu accesoriu, într-un litigiu, chiar și fără acordul părților inițiale, având în vedere că intervenția accesorie modifică cadrul procesual doar sub aspectul părților, obiectul și cauza rămânând aceleași. Poziția intervenientului accesoriu într-un dosar este una atipică dacă avem în vedere că printre condițiile generale ale acțiunii civile figurează și afirmarea unui drept, or tocmai această particularitate impune un tratament diferit față de celelalte forme de participare a terților în proces.

Nu trebuie omisă că potrivit art. 67 alin. (2) C. pr. civ. întreaga activitate procesuală a intervenientului accesoriu este subordonată interesului părții în favoarea căreia a intervenit în litigiu, astfel că acesta nu poate efectua acte de procedură pe care însăși partea inițială în proces nu le-ar fi făcut. Din această perspectivă, singurul inconvenient generat de posibilitatea formulării oricând a unei cereri de intervenție accesorie este reprezentat de acordarea unui nou termen de judecată pentru discutarea admisibilității în principiu a cererii, însă, ținând cont că întâmpinarea nu este obligatorie, cum este în cazul intervenției principale, nu există alte motive de prelungire a perioadei de soluționare a cauzei. Prin urmare, singurul câștig al unei eventuale interdicții de formulare a cererii de intervenție direct în căile de atac ar fi scurtarea duratei procesului cu un termen de judecată, argument care nu poate susține, în opinia noastră, sacrificarea unor principii mult mai importante ale procesului civil, precum dreptul la apărare și liberul acces la justiție.

O altă problemă generată în practică de posibilitate terțului de a interveni oricând în cursul procesului, fără acordul părților inițiale, este reprezentată de soarta intervenientului accesoriu care formulează cererea direct în calea de atac a recursului, iar soluția instanței de control judiciar este de admitere a recursului, casare a hotărârii recurate și trimitere spre rejudecare.

⁷ Decizia nr. 47 din 14 ianuarie 2010 pronunțată de Curtea Constituțională, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 146 din data de 5 martie 2010.

⁸ Decizia nr. 854 din data de 9 iunie 2009 pronunțată de Curtea Constituțională, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 506 din data de 22 iulie 2009.

În concret, s-a pus întrebarea în practica judiciară dacă într-o asemenea ipoteză intervenientul accesoriu va fi citat în rejudecarea apelului sau pentru a participa în continuare în proces trebuie, eventual, să formuleze o nouă cerere de intervenție accesorie.

Modalitatea în care va proceda instanța de apel în rejudecare a fost discutată cu întâlnirii președinților secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, organizată în perioada 5-6 martie 2020 la Timișoara, concluzia fiind consemnată în minuta⁹ întocmită cu acea ocazie.

Astfel, în majoritate, participanții au adoptat opinia potrivit căreia se impune în continuare citarea intervenientului voluntar accesoriu, a cărui cerere de intervenție a fost admisă în principiu în recurs, în etapa rejudecării apelului, în ipoteza admiterii recursului declarat împotriva deciziei din apel și a casării acesteia cu trimiterea cauzei spre rejudecare instanței de apel. Motivarea acestei soluții a fost argumentată pe împrejurarea că art. 65 alin. (1) C. pr. civ. prevede faptul că intervenientul devine parte în proces după admiterea în principiu a cererii sale, fără a distinge în funcție de etapa procesuală în care a intervenit, precum și că prin cererea de intervenție voluntară accesorie formulată intervenientul poate sprijini partea nu numai în etapa procesuală a recursului, ci și în cea a rejudecării apelului.

Interesantă este însă opinia reprezentanților Institutului Național al Magistraturii, care au apreciat că nu se mai impune citarea intervenientului voluntar accesoriu, a cărui cerere de intervenție a fost admisă în principiu în recurs, în etapa rejudecării apelului, în ipoteza admiterii recursului declarat împotriva deciziei din apel și a casării acesteia cu trimiterea cauzei spre rejudecare instanței de apel.

Au fost oferite mai multe argumente în sprijinul acestei soluții, în primul rând faptul că din coroborarea dispozițiilor art. 61 alin. (3) C. pr. civ. cu cele ale art. 63 alin. (2) C. pr. civ. ar rezulta în mod neîndoielnic că intervenția voluntară accesorie are drept finalitate sprijinirea poziției procesuale a uneia dintre părțile din proces, în etapa procesuală în care aceasta este formulată.

Pe de altă parte, s-a subliniat că cererea de intervenție voluntară accesorie, subsecvent admiterii sale în principiu în etapa recursului, a fost deja soluționată prin decizia pronunțată în recurs, scopul cererii vizând pronunțarea unei soluții în recurs în favoarea părții pentru care s-a intervenit, astfel că rațiunea formulării sale s-a epuizat prin pronunțarea deciziei din recurs, iar în măsura în care intervenientul voluntar accesoriu din recurs intenționează să sprijine în continuare partea și în etapa rejudecării apelului are dreptul să formuleze o nouă cerere de intervenție sau să reitereze cererea inițială formulată în recurs, dacă motivarea acesteia viza și susținerea poziției procesuale a părții și în apel.

În opinia noastră, concluzia la care au ajuns, în majoritate, participanții de la întâlnirea organizată în perioada 5-6 martie 2020 la Timișoara este cea corectă, chiar dacă este în dezacord cu cea a reprezentanților Institutului Național al Magistraturii, fiind obligatoriu ca intervenientul accesoriu care a intervenit direct în recurs să fie citat și în etapa rejudecării apelului.

Premisa de la care au plecat formatorii din cadrul Institutului Național al Magistraturii este una greșită, în sensul că intervenientul accesoriu are drept scop sprijinirea poziției procesuale a părții doar în etapa procesuală în care este formulată. Așa cum rezultă din prevederile art. 61 alin. (1) C. pr. civ., oricine are interes poate interveni într-un proces care se judecă între părțile originare, intervenția nefiind limitată doar la o singură etapă procesuală.

Pe de altă parte, intervenientul accesoriu nu poate fi interesat doar de soluția pronunțată în etapa procesuală în care intervine, ci de soluția definitivă a instanței de judecată. Drepturile și interesele sale legitime ar putea fi prejudiciate în măsura în care partea în favoarea căreia a intervenit pierde în final litigiul, chiar dacă în etapa procesuală în cadrul căreia se formulează intervenția are câștig de cauză.

Nu trebuie pierdut din vedere că terțul care formulează cererea de intervenție accesorie nu își limitează participarea sa doar la o singură etapă procesuală, ci solicită ca partea în favoarea căreia a intervenit să câștige procesul, ceea ce presupune participarea sa în tot cursul litigiului. Ar fi excesiv să i se pretindă intervenientului accesoriu să formuleze cerere de intervenție pentru fiecare fază procesuală, ceea ce ar conduce la situații greu de acceptat în practică, spre exemplu ca intervenția să fie considerată

⁹ Minuta întâlnirii președinților secțiilor civile ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și curților de apel, organizată în perioada 5-6 martie 2020 la Timișoara, disponibilă pe <http://inm-lex.ro/wp-content/uploads/2020/03/Minuta-intalnire-civil-Timisoara-5-6-martie-2020.pdf>.

admisibilă în primă instanță, însă inadmisibilă în apel, sau invers; or, cu siguranță nu aceasta a fost intenția legiuitorului.

Potrivit art. 65 alin. (1) C. pr. civ., intervenientul devine parte în proces numai după admiterea în principiu a cererii sale; or, dacă opinia exprimată de reprezentanții Institutului Național al Magistraturii ar fi fost întemeiată, apreciem că textul legal trebuia să aibă o altă formulare, în sensul de a se indica în mod expres că în urma admiterii în principiu a cererii, intervenientul devine parte în etapa procesuală respectivă și nu să se folosească termenul de proces, care implică atât prima instanță, cât și toate căile de atac prevăzute de lege.

Fiind vorba despre o cerere incidentală, este adevărat că instanța se pronunță asupra acesteia prin hotărârea de dezinvestire, indiferent de etapa procesuală în care este formulată, însă această împrejurare nu poate avea semnificația unei eventuale epuizări a participării terțului în litigiu. Cum finalitatea intervenției accesorii este obținerea unei hotărâri definitive în favoarea uneia dintre părți, participarea terțului ar trebui să vizeze toate etapele procesuale, intervenientul alăturându-se părții pentru ca, printr-un efort comun, la finalul procesului drepturile și interesele lor să fie recunoscute în dauna celeilalte părți litigante.

În mod corect au subliniat formatorii Institutului Național al Magistraturii că în căile de atac nu este obligatorie participarea tuturor părților care au figurat în primă instanță, întrucât, în funcție de soluția care se atacă, pot figura toate părțile sau numai o parte dintre acestea. Cu toate acestea, apreciem că ipoteza discută cu ocazia întâlnirii organizate în perioada 5-6 martie 2020 la Timișoara este diferită, având în vedere că se dispune rejudecarea apelului de către instanța de recurs, ori în rejudecare trebuie păstrat cadrul procesual de la instanța ierarhic superioară, neexistând niciun temei de drept și nicio rațiune pentru care unele părți să fie omise în rejudecare.

3. Interesul terțului în cadrul intervenției voluntare accesorii

Cu titlu general, art. 61 alin. (1) C. pr. civ. prevede că oricine are interes poate interveni într-un proces care se judecă între părțile originare.

Chiar dacă această dispoziție este aplicabilă deopotrivă intervenției principale, cât și celei accesorii, justificarea folosului obținut de către terțul care intervine cu titlu accesoriu nu este atât de facil de realizat precum în cazul celeilalte forme de intervenție voluntară.

Intervenientul principal participă într-un proces pendinte pentru că intenționează să își valorifice drepturile în contradictoriu cu părțile inițiale, iar din această postură el are o pretenție proprie în cauză, fie că solicită chiar obiectul procesului, în tot sau în parte, sau un alt drept aflat în strânsă legătură. Având o pretenție concretă, interesul intervenientului principal este foarte ușor de identificat, în condițiile în care prin admiterea intervenției părțile din proces, sau numai o parte dintre ele, urmează a fi obligate la o prestație determinată în favoarea intervenientului.

În schimb, dată fiind specificitatea intervenției accesorii, interesul terțului nu mai este la fel de simplu de demonstrat, lipsa unei pretenții proprii fiind de natură să nuanțeze verificarea acestei condiții de către instanța de judecată.

În literatura de specialitate¹⁰ aferentă vechiului Cod de procedură civilă denumirea de „intervenție în interesul uneia dintre părți” prevăzută de art. 49 alin. (3) a fost criticată pentru confuzia pe care o putea induce, menționându-se că ceea ce diferențiază cele două forme de intervenție voluntară nu era interesul, care trebuia să existe în ambele cazuri, ci împrejurarea că intervenientul accesoriu nu pretindea un drept propriu în proces.

Cu toate că art. 61 alin. (1) C. pr. civ. subliniază împrejurarea că intervenția voluntară poate fi realizată doar de către o persoană interesată, în opinia noastră textul nu aduce nimic nou în raport de condițiile generale ale acțiunii civile enumerate de art. 32 alin. (1) C. pr. civ., între care se regăsește și justificarea unui interes. Cu alte cuvinte, nu există nicio diferență

¹⁰ V. M. Ciobanu, *op. cit.*, p. 325.

între interesul cerut terțului prin art. 61 alin. (1) C. pr. civ. și interesul ce trebuie să însoțească orice manifestare a acțiunii civile.

Chiar și în lipsa unui asemenea text reglementarea nu ar fi fost diferită, intervenientul voluntar fiind obligat să probeze că obține un folos concret prin participarea sa la procesul inițiat de alte persoane. De altfel, pentru celelalte forme de intervenție forțată a terților în proces nu există un text similar, care să prevadă condiția interesului, ceea ce nu înseamnă că cel care formulează o cerere de chemare în judecată a altei persoane, o cerere de chemare în garanție sau o cerere de arătare a titularului dreptului nu trebuie să îndeplinească și o astfel de condiție.

Cu toate că în teorie delimitarea unui terț interesat de o persoană care nu justifică un interes în formularea unei intervenții accesorii ar părea destul de facil de realizat, exemplele din practică ne conduc la concluzia că această noțiune nu este suficient de bine clarificată, neexistând criterii precise pentru a da întotdeauna un răspuns categoric.

Spre exemplu, este destul de clar că o persoană care a vândut un imobil are tot interesul să intervină într-un proces având ca obiect revendicare, intentat de către un terț persoanei care a cumpărat, cu scopul de a face ca acțiunea să fie respinsă în mod definitiv și, în acest mod, să evite o eventuală cerere a cumpărătorului împotriva sa pe temeiul răspunderii pentru evicțiune, însă admisibilitatea unei intervenții accesorii nu mai este la fel de clară atunci când terțul invocă calitatea sa de creditor a părții și interesul de a conserva patrimoniul propriului debitor sau atunci când terțul este o instituție publică sau o asociație interesată de soarta unui anumit proces.

Astfel, prin Decizia nr. 52 din data de 17 ianuarie 2019 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă¹¹, s-au respins ca nefondate recursurile declarate de Institutul D. și de Institutul Național C. împotriva încheierii din data de 03.10.2018 pronunțate de Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, reținându-se că instanța de apel a respins în mod temeinic și legal cererile de intervenție accesorie ca inadmisibile, intervenienții nejustificând un interes propriu în cauză.

Litigiul a avut ca obiect cererea reclamantei A. în contradictoriu cu pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice de a se constata caracterul politic al condamnării lui B. la pedeapsa închisorii de 8 ani temniță grea și la pedeapsa de 3 ani detenție riguroasă, în baza Deciziei Criminale nr. 27 din 06.02.1948 a Curții de Apel București, pronunțată în dosar nr. x/1947, definitivă prin respingerea recursului prin Deciziunea nr. 1510 din 07.08.1948 a Curții Supreme de Justiție, Secția penală, pronunțată în dosar nr. 214/1948.

Prin sentința civilă nr. 747 din data de 31.05.2017, Tribunalul București, Secția a III-a civilă, a admis, în parte, cererea formulată de reclamanta A., iar împotriva acestei hotărâri pârâțul Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice a formulat apel.

În cursul soluționării apelului, respectiv la data de 27.11.2017, Institutul Național C. a depus la dosar cerere de intervenție accesorie în interesul apelantului-pârât Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice, solicitând admiterea în principiu a cererii de intervenție, admiterea apelului declarat de apelantul-pârât Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice împotriva sentinței civile nr. 747 din 31.05.2017, pronunțată de Tribunalul București, Secția a III-a civilă, și obligarea intimetei-reclamante la plata cheltuielilor de judecată.

Totodată, la data de 24.05.2018 Institutul D. a formulat cerere de intervenție accesorie în interesul intimetei-reclamante.

Ambele cereri de intervenție accesorie au fost respinse ca inadmisibile, iar soluția Curții de Apel a fost menținută de instanța supremă, constatându-se că nu sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 61, art. 63 coroborate cu dispozițiile art. 33 C. pr. civ.

În acest sens, Înalta Curte a arătat că intervenientul accesoriu nu este un simplu apărător al uneia dintre părți, fiind necesar ca acesta să justifice un interes propriu în a lua parte la rezolvarea litigiului.

¹¹ Decizia nr. 52 din data de 17 ianuarie 2019 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I civilă disponibilă pe <http://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=153781>.

Din această perspectivă, a constatat că cererea de intervenție accesorie formulată de intervenientul Institutul D., în interesul reclamantei, a fost întemeiată pe dispozițiile art. 2 lit. e) din Hotărârea Guvernului nr. 1372/2009¹², din care rezultă obiectul de activitate, respectiv scopul pentru care a fost înființată această instituție, scop ce vizează investigarea științifică și identificarea crimelor, abuzurilor și încălcărilor drepturilor omului pe întreaga durată a regimului comunist în România, precum și sesizarea organelor în drept în acele cazuri în care sunt depistate situații de încălcare a legii.

De asemenea, în ceea ce privește cererea de intervenție accesorie formulată de intervenientul Institutul Național C., în favoarea apelantului-pârât, Înalta Curte a reținut că cererea a fost întemeiată pe dispozițiile art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 902/2005¹³, potrivit căroră Institutul are ca obiect de activitate identificarea, culegerea, arhivarea, cercetarea, publicarea documentelor și rezolvarea unor probleme științifice referitoare la Holocaust, elaborarea și implementarea de programe educaționale și culturale privind acest fenomen istoric.

În raport de scopul/obiectul de activitate pentru care au fost înființate fiecare din cele două instituții ce au formulat cererea de intervenție accesorie, Înalta Curte a constatat că acestea nu legitimează interesul intervenienților în formularea cererilor de intervenție accesorie în litigiul pendinte, în condițiile în care interesul este legitim atunci când se urmărește afirmarea sau realizarea unui drept subiectiv recunoscut de lege, respectiv a unui interes ocrotit de lege, și potrivit scopului economic și social pentru care a fost recunoscut, ceea ce în litigiul pendinte nu există.

Din punctul nostru de vedere, soluția instanței supreme este greșită, însă, în orice caz, această speță constituie un bun prilej pentru a analiza o situație particulară în care intervenția accesorie se poate manifesta, o ipoteză care iese din tiparele obișnuite ale instituției întrucât astfel de cereri nu se iveau în trecut, când nu erau înființate și organizate atâtea instituții și autorități publice sau asociații care să aibă ca obiect de activitate, printre altele, supravegherea respectării legalității în anumite sectoare sociale sau protecția unor interese de grup.

Deși, prin prisma deciziei anterior menționate, viziunea Înaltei Curți de Casație și Justiție pare una conservatoare și restrictivă, trebuie să subliniem că practica judiciară nu este unitară, existând cauze în care intervenția accesorie a unor asociații sau instituții publice a fost admisă în principiu, chiar dacă interesul invocat de terți era unul similar.

Astfel, în dosarul nr. 8763/2/2017 al Curții de Apel București având ca obiect anularea Ordinului nr. 837 din data de 20.10.2017 emis de Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor prin care a aplicat reclamantei Raiffeisen Bank S.A., în temeiul art. 15 din Legea nr. 363/2007¹⁴, o amendă contravențională în quantum de 50.000 de lei pentru presupuse practici comerciale incorecte, Asociația Parakletos a formulat o cerere de intervenție voluntară accesorie în favoarea pârâtei, justificând interesul său prin faptul că este o asociație pentru protecția consumatorilor, înființată pentru a întâmpina nevoile consumatorilor din România, iar printre principalele atribuții ale asociației se numără monitorizarea și contribuirea la implementarea legislației privind protecția consumatorilor, respectiv a Legii 363/2007.

Cu toate că, în acord cu raționamentul instanței supreme din decizia nr. 52 din data de 17 ianuarie 2019, intervenția accesorie ar fi trebuit respinsă ca inadmisibilă, prin încheierea din data de 7 decembrie 2018 Curtea de Apel București¹⁵ a admis în principiu cererea de intervenție accesorie a Asociației

¹² Hotărârea Guvernului nr. 1372/2009 privind înființarea, organizarea și funcționarea Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 802 din 25 noiembrie 2009, cu modificările și completările ulterioare.

¹³ Hotărârea Guvernului nr. 902/2005 privind înființarea Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel” publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 19 august 2005, cu modificările și completările ulterioare.

¹⁴ Legea nr. 363/2007 privind combaterea practicilor incorecte ale comercianților în relația cu consumatorii și armonizarea reglementărilor cu legislația europeană privind protecția consumatorilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 899 din 28 decembrie 2007, cu modificările și completările ulterioare.

¹⁵ Încheierea din data de 7 decembrie 2018 pronunțată de Curtea de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, nepublicată.

Parakletos, considerând că intervenienta justifică un interes propriu în participarea la soluționarea litigiului.

Uneori, chiar la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție s-a permis unor asociații participarea în cadrul unui litigiu, deși interesul lor nu poate fi explicat decât prin prisma obiectului de activitate, astfel că nu putem decât să constatăm că viziunea asupra unor astfel de cereri de intervenție accesorie nu este unitară și consecventă nici la cel mai înalt grad al sistemului judiciar.

Astfel, în cadrul unui litigiu având ca obiect anularea unei hotărâri pronunțate de Consiliul Superior al Magistraturii, Secția pentru judecatori privind sancționarea disciplinară a unui magistrat, au intervenit în cauză cu titlu accesoriu pentru intimata Inspekția Judiciară Asociația Grupul pentru Investigații Politice și Fundația pentru Apărarea Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului, iar pentru recurentă Asociația Forumul Judecătorilor din România.

Prin decizia civilă nr. 336 din data de 13 decembrie 2017, Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul de 5 judecatori¹⁶, cu majoritate, a admis recursurile declarate de magistratul sancționat și intervenienta Asociația Forumul Judecătorilor din România împotriva Hotărârii nr. 1/J din 8 februarie 2017, pronunțate de Consiliul Superior al Magistraturii, Secția pentru judecatori în materie disciplinară în dosarul nr. 14/J/2016, a casat în parte hotărârea atacată, în ceea ce privește sancțiunea excluderii din magistratură, pe care a înlocuit-o cu sancțiunea constând în mutarea disciplinară pe o perioadă de 6 luni.

Doi membri ai completului de judecată au formulat opinie separată, în sensul admiterii recursurilor declarate de magistratul sancționat și intervenienta Asociația Forumul Judecătorilor din România împotriva Hotărârii nr. 1/J din 8 februarie 2017, pronunțate de Consiliul Superior al Magistraturii, Secția pentru judecatori în materie disciplinară în dosarul nr. 14/J/2016, casarea în parte a hotărârii atacate, în sensul respingerii, ca neîntemeiată, a acțiunii disciplinare exercitate de Inspekția Judiciară, respingerea cererilor de intervenție accesorie formulate în interesul Inspekției Judiciare de către Fundația pentru Apărarea Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului și Asociația Grupul pentru Investigații Politice și admiterea cererii de intervenție accesorie formulată în interesul magistratului sancționat de către Asociația Forumul Judecătorilor din România.

Se observă că cele trei cereri de intervenție accesorie în cauză nu au fost respinse în etapa admisibilității în principiu, ci au fost soluționate pe fond, ceea ce implică îndeplinirea tuturor condițiilor de admisibilitate, inclusiv a necesității justificării unui interes propriu.

În opinia noastră, cererile de intervenție accesorie formulate de terțe persoane precum instituții și autorități publice sau asociații și fundații înființate în temeiul prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 26/2000¹⁷ sunt admisibile în principiu, existând un interes în sensul art. 33 C. pr. civ. de a participa în proces ori de câte ori scopul pentru care au fost constituite astfel de persoane poate fi atins prin mijloace judiciare. Este adevărat însă că dreptul de a interveni în procesele inițiate de alte persoane nu poate fi absolut, fiind necesar a exista criterii clare pentru a delimita acele cauze în care intervenția este admisibilă de acele litigii în care nu poate fi verificat un interes al asociației sau al instituției de a participa.

Se observă că în astfel de ipoteze interesul de a interveni într-o cauză nu poate fi justificat în sensul clasic al definiției, oferit de doctrină¹⁸, având în vedere că situația juridică a terțului nu apare ca fiind în mod direct sau indirect influențată de soarta procesului, în sensul că terțul nu suferă nicio pierdere materială dacă partea în favoarea căreia intervine pierde procesul, după cum nu se poate susține nici că partea s-ar putea îndrepta ulterior împotriva sa cu o acțiune civilă.

Cu toate acestea, dacă astfel de intervenții ar fi respinse *de plano* ca inadmisibile, asociațiile, fundațiile și celelalte instituții și autorități publice s-ar vedea lipsite de un mijloc important în îndeplinirea menirii pentru care au fost înființate. Potrivit art. 2 lit. c) și f) din Ordonanța Guvernului nr. 26/2000, actul normativ a fost adoptat pentru ca entitățile reglementate de acesta să urmărească realizarea unui

¹⁶ Decizia civilă nr. 336 din data de 13 decembrie 2017 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul de 5 judecatori, nepublicată.

¹⁷ Ordonanța Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 39 din 31 ianuarie 2000, cu modificările și completările ulterioare.

¹⁸ G. Boroi, M. Stancu, *op. cit.*, p. 123.

interes general, local sau de grup, precum și respectarea ordinii publice, or dacă li s-ar nega dreptul de a se implica în procese al căror obiect este în strânsă legătură cu activitatea asumată, sfera lor de acțiune s-ar restrânge nejustificat de mult, în dauna literei și spiritului legii anterior menționate.

Cu titlu general, art. 37 C. pr. civ. prevede că în cazurile și condițiile prevăzute exclusiv prin lege, se pot introduce cereri sau se pot formula apărări și de persoane, organizații, instituții sau autorități, care, fără a justifica un interes personal, acționează pentru apărarea drepturilor ori intereselor legitime ale unor persoane aflate în situații speciale sau, după caz, în scopul ocrotirii unui interes de grup ori general, iar în domeniul protecției consumatorului, spre exemplu, art. 12 alin. (3) din Legea nr. 193/2000¹⁹ stabilește că asociațiile pentru protecția consumatorului care îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 30 și 32 din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 pot chema în judecată pe profesionistul care utilizează contracte de adeziune care conțin clauze abuzive, pentru ca instanța să dispună încetarea folosirii acestora, precum și modificarea contractelor aflate în curs de executare, prin eliminarea clauzelor abuzive.

În temeiul acestor dispoziții legale, o asociație poate demara acțiunea civilă pentru protejarea unui interes de grup ori general, fiindu-i recunoscută legitimarea procesuală chiar dacă nu justifică un interes personal. În aceste condiții ar fi inadmisibil să se aprecieze că astfel de asociații pot formula o cerere de chemare în judecată pentru protecția consumatorilor, însă nu ar putea interveni într-un proces pendinte între un profesionist și un consumator, pentru a susține poziția acestuia din urmă, fiind aplicabil principiul *qui potest plus, potest minus*, adică cine poate mai mult poate și mai puțin.

Este adevărat că formularea unei cereri de chemare în judecată de către persoane care nu justifică un interes personal este permisă în prezent numai în cazurile și condițiile prevăzute exclusiv prin lege, însă, în opinia noastră această prevedere, fiind aplicabilă exclusiv pentru demararea acțiunii civile, nu împiedică formularea unei cereri de intervenție voluntară accesorie și în alte domenii decât cele în care există o astfel de dispoziție.

O altă problemă care s-a ivit în practica judiciară vizează natura interesului pe care terțul trebuie să îl justifice pentru a participa într-un proces pendinte, respectiv dacă este suficientă existența unui interes moral.

Atunci când se analizează cerința interesului prevăzută de art. 33 C. pr. civ., drept condiție generală de exercitare a acțiunii civile, se menționează în literatura de specialitate²⁰ că folosul poate să fie material, dacă se urmărește obținerea unei sume de bani spre exemplu, sau moral, în situația în care se urmărește o satisfacție de ordin nepatrimonial.

Din această perspectivă, având în vedere că și cererea de intervenție accesorie reprezintă o formă de manifestare a acțiunii civile, în mod firesc trebuie aplicat același raționament, cu consecința posibilității terțului de a urmări obținerea doar a unui interes moral, însă, într-o speță având ca obiect încetarea tutelei, Judecătoria Sectorului 4 București a apreciat că interesul moral de care se prevalează terțul nu este unul juridic, ce poate caracteriza o intervenție voluntară accesorie.

Astfel, reclamanta A. a depus la instanța menționată o cerere de chemare în judecată prin care a solicitat încetarea tutelei pârâtului B., soțul acesteia, învederând că pârâtul C., tutorele numit de instanță și în același timp fiul lor, nu și-a îndeplinit în mod corespunzător sarcinile tutelei. În cursul procesului a fost depusă la dosar o cerere de intervenție accesorie din partea intervenientului D. în favoarea pârâtului C., intervenientul fiind fratele pârâtului. În motivarea intervenției terțul a arătat că interesul său este unul moral, fiind în discuție viața și sănătatea tatălui său, care ar fi supus unui pericol iminent în situația în care ar fi înlăturat actualul tutore și ar fi desemnată reclamanta.

Prin încheierea din data de 16.03.2016, Judecătoria Sectorului 4 București²¹ a respins ca inadmisibilă cererea de intervenție accesorie, reținând în motivare faptul că interesul acestuia invocat prin cerere

¹⁹ Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 560 din 10 noiembrie 2000, cu modificările și completările ulterioare.

²⁰ G. Boroi, M. Stancu, *op. cit.*, p. 39.

²¹ Încheierea din data de 16.03.2016 pronunțată de Judecătoria Sectorului 4 București, nepublicată.

este doar unul moral, iar din susținerile formulate în ședință nu a reieșit existența unui interes juridic de a interveni în cauză, în sprijinul pârâtului C., fratele său.

Intervenientul D. a formulat apel împotriva încheierii Judecătoriei Sectorului 4 București, solicitând desființarea soluției pronunțate de instanța de fond și trimiterea dosarului spre continuarea judecării, cu introducerea lui în cauză în calitate de intervenient accesoriu, întrucât legiuitorul nu a condiționat admisibilitatea intervenției de natura interesului.

Prin decizia civilă nr. 2880A din data de 04.07.2016, Tribunalul București – Secția a IV-a civilă²² a admis apelul formulat, a schimbat în tot încheierea apelată, în sensul că a încuviințat în principiu cererea de intervenție accesorie formulată.

Pentru a ajunge la această soluție, instanța de control judiciar a arătat că este suficient și un interes moral, chiar dacă este adevărat că sentimentele de afecțiune față de una din părți nu justifică prin ele însele introducerea unei cereri de intervenție accesorie. În speță, intervenientul are un interes moral în cauză suficient pentru admiterea în principiu a cererii de intervenție accesorie, nefiind vorba despre simple sentimente de afecțiune.

Tribunalul București a reținut că interesul intervenientului este justificat de faptul că eventuala încetare a tutelei este de natură să producă consecințe cu privire la persoana pusă sub interdicție, care este și tată al intervenientului și al intimatului-pârât. De altfel, a menționat în final instanța de control judiciar, intervenientul este cel care a și solicitat punerea sub interdicție a pârâtului B. și numirea în calitate de tutore al fratelui său, pârâtul C., astfel că intervenientul accesoriu are un interes direct, personal și legitim întrucât este direct interesat de starea de sănătate a tatălui său.

În opinia noastră, decizia pronunțată de Tribunalul București este justă și temeinică, cererea de intervenție accesorie a terțului fiind admisibilă din perspectiva interesului, chiar dacă este dificil de trasat o demarcație clară între simplele sentimente de afecțiune și interesul ce trebuie să însoțească orice cerere de intervenție accesorie.

Eroarea pe care a făcut-o prima instanță a fost să considere că un interes moral nu este îndeajuns pentru a admite în principiu o cerere de intervenție accesorie, fără a observa că din prevederile art. 61 alin. (1) C. pr. civ. nu rezultă o atare condiționare. Acolo unde legiuitorul nu a făcut vreo distincție, nici interpretul nu trebuie să o facă, conform principiului *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*, fiind inadmisibil a limita admisibilitatea intervenției accesorii la justificarea unui interes material.

Nu trebuie omisă împrejurarea că intervenția accesorie se deosebește prin inexistența unei pretenții, or tocmai această particularitate face ca un folos material direct și imediat să fie greu de imaginat, fiind mai facilă, de multe ori, identificarea unui interes moral.

Este adevărat însă că nu se poate exagera pe această linie, astfel încât să se ajungă ca intervenția accesorie să se transforme într-o simplă formă de apărare a părții, terțul neputând fi animat în demersul său doar de anumite sentimente de empatie sau compasiune, ci trebuie ca situația sa juridică să fie dependentă de soarta litigiului dintre părțile inițiale.

Din acest punct de vedere, o speță care a ajuns până la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție se impune a fi amintită.

Litigiul a avut ca obiect cererea formulată de reclamanta A. în contradictoriu cu mai multe persoane publice și un trust de presă, solicitând angajarea răspunderii civile delictuale a acestora întrucât prin afirmațiile făcute în cursul unei emisiuni pe un post național i s-ar fi adus atingere dreptului la imagine și demnitate.

În timpul soluționării căii de atac a apelului de către Curtea de Apel Ploiești a fost formulată o cerere de intervenție accesorie de către societatea B. S.R.L. în favoarea apelantului-pârât C., acesta din urmă fiind și administratorul societății, învederând că în măsura în care pârâtul va fi obligat să publice o eventuală hotărâre de condamnare pe site-ul deținut de societate, imaginea acesteia ar avea de suferit.

²² Decizia civilă nr. 2880A din data de 04.07.2016 pronunțată de Tribunalul București –Secția a IV-a civilă disponibilă pe <http://www.rolii.ro/hotarari/587ee9f5e49009983d001b24>.

Prin încheierea de ședință din data de 31 mai 2017, Curtea de Apel Ploiești – Secția I civilă²³ a respins, ca inadmisibilă, cererea de intervenție accesorie formulată de societatea în favoarea apelantului-pârât C., justificându-și soluția pe împrejurarea că societatea nu are un interes propriu în cauză.

Împotriva încheierii anterior menționate a fost exercitată cale de atac, societatea B. S.R.L. menționând suplimentar că interesul său în formularea cererii de intervenție accesorie rezultă din împrejurarea că, în situația pronunțării unei hotărâri nefavorabile apelantului-pârât C., acesta s-ar putea îndrepta cu acțiune în regres împotriva sa, întrucât emiterea judecății de valoare din emisiunea televizată s-a făcut în baza documentelor pe care i le-a pus la dispoziției.

Prin Decizia nr. 1176 din data de 4 iulie 2017 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I civilă²⁴, instanța supremă a respins, ca nefondat, recursul declarat de recurenta B. S.R.L. împotriva încheierii de ședință din data de 31 mai 2017, pronunțate de Curtea de Apel Ploiești – Secția I civilă, reținând că apelantul-pârât C. a fost chemat în judecată în calitate de persoană fizică și nu de administrator sau acționar al recurenteii, iar publicarea de către recurentă a unei eventuale hotărâri judecătorești nefavorabile apelantului-pârât nu poate determina reținerea unui interes personal al societății în formularea unei cereri de intervenție accesorie în favoarea acestuia, în condițiile în care în cauză se susține existența unei fapte ilicite săvârșite personal de apelantul-pârât, fără nicio legătură cu activitatea recurenteii.

În opinia noastră, hotărârile Curții de Apel Ploiești și a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt legale și temeinice, având în vedere că, într-o ipoteză precum cea menționată anterior, societatea care a formulat cererea de intervenție accesorie nu era în postura de a justifica un interes în sensul art. 61 alin. (1) C. pr. civ., nefiind suficientă existența unei legături cu partea în favoarea căreia a intervenit, ci și urmărirea scopului pentru care a fost reglementată această instituție, respectiv prevenirea unui prejudiciu sau consolidarea propriei situații juridice.

Intervenienta a arătat că printr-o eventuală hotărâre potrivit căreia părții în favoarea căreia a intervenit, coroborat cu obligația de a publica hotărârea pe site-ul deținut ar suferi un prejudiciu de imagine, ceea ce, în măsura în care s-ar verifica în speță, poate fi acceptat pentru admiterea în principiu a intervenției, pentru că, așa cum am argumentat și anterior, inclusiv un simplu interes moral conduce la admisibilitatea intervenției. Cu toate acestea, în mod just au observat instanțele că fapta imputată pârâtului nu avea legătură cu activitatea societății, acesta fiind chemat în judecată în calitate de persoană fizică și nu de administrator al intervenientei, astfel că încălcarea dreptului la imagine era doar afirmată de societatea, fără a putea fi susținută de probele de la dosar, motiv pentru care nici măcar un interes moral nu putea fi identificat în cauză.

Și cel de-al doilea motiv invocat de societate, respectiv împrejurarea că afirmațiile pretins calomnioase făcute de pârât în emisiunea televizată au avut la bază documente pe care i le-a pus la dispoziției, astfel că prin intermediul intervenției tinde să evite o acțiune în regres a pârâtului împotriva sa, putea conduce, în opinia noastră, la o soluție contrară, însă din actele de la dosar Înalta Curte de Casație și Justiție nu a putut reține ca fiind dovedită o astfel de susținere, menținând, în mod just, soluția primei instanțe de respingere ca inadmisibilă a cererii de intervenție accesorie.

Într-o altă speță care privea contestarea unei decizii de sancționare disciplinară a unui salariat, mai multe persoane, angajate la rândul lor în cadrul aceleiași societăți, au formulat cerere de intervenție accesorie în favoarea angajatorului, susținând că au fost cercetate disciplinar pentru aceleași fapte ca și reclamantul din litigiu, constatându-se în privința lor inexistența unei abateri disciplinare, însă în măsura în care decizia de sancționare a reclamantului va fi anulată, există riscul ca și actele referitoare la ele să fie anulate și, în urma reluării procedurii disciplinare, să fie sancționate.

Prin încheierea de ședință din data de 19 septembrie 2018, Curtea de Apel București, Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale²⁵, a respins ca inadmisibile cererile de

²³ Încheierea de ședință din data de 31 mai 2017 pronunțată de Curtea de Apel Ploiești – Secția I civilă, nepublicată.

²⁴ Decizia nr. 1176 din data de 4 iulie 2017 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I civilă disponibilă pe <http://www.scj.ro/1093/Detail-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=140317>.

²⁵ Încheierea din data de 19 septembrie 2018 pronunțată de Curtea de Apel București – Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, nepublicată.

intervenție accesorie formulate, reținând că interesul petentelor nu este realizabil în procedura în care se contestă o măsură individuală luată de angajator împotriva altui salariat.

Persoanele care au introdus cererea de intervenție au formulat cale de atac împotriva soluției Curții de Apel București, însă prin Decizia nr. 192 din data de 31 ianuarie 2019 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă²⁶, a respins, ca nefondate, recursurile declarate, reținând că orice cercetare disciplinară este individuală și că, indiferent de soluția pe care o va pronunța instanța de apel în cauza privind sancționarea disciplinară a reclamantului, recurențele nu ar putea fi sancționate în funcție de hotărârea acestei instanțe, astfel că interesul de a interveni în cauză nu este unul personal, de natură a fi valorificat în procedura în care se contestă o măsură individuală luată de angajator împotriva unui alt salariat.

Avem rezerve față de o astfel de interpretare a instanțelor de judecată, cererea de intervenție accesorie fiind admisibilă din punctul nostru de vedere, chiar dacă obiectul litigiului l-a constituit contestarea unei decizii de sancționare disciplinară a unui salariat.

În susținerea acestei opinii, plecăm de la ideea că, deși cercetarea disciplinară a unui salariat este individuală, în măsura în care faptele imputate au fost săvârșite de mai mulți angajați, interesul fiecăruia de a interveni în procesul intentat angajatorului subzistă întrucât pot fi afectați în mod indirect de cele reținute prin hotărârea judecătorească definitivă.

Este greu de crezut că, atunci când mai mulți angajați au fost implicați în săvârșirea unor conduite ce ar putea fi caracterizate drept abateri disciplinare, analiza fiecărei sancțiuni în parte s-ar putea face în mod izolat, fără a ține cont de toate împrejurările cauzei, respectiv fără ca analiza activității unui salariat să nu se răsfrângă, într-o oarecare măsură, și asupra celorlalți angajați, despre care se spune că au participat la săvârșirea abaterii.

Spre exemplu, dacă doi salariați lucrează împreună la un proiect, iar rezultatul nu este cel așteptat, angajatorul poate iniția procedura disciplinară împotriva acestora, pentru ca la final unul dintre ei să fie sancționat, iar celălalt să fie exonerat de răspundere. În măsura în care salariatul sancționat contestă decizia angajatorului în instanță, iar una dintre apărări este reprezentată de împrejurarea că eșecul proiectului s-a datorat în exclusivitate conduitei celuilalt salariat, este evident că o astfel de apărare va trebui analizată, ceea ce implică, pe cale incidentală, reținerea unor împrejurări de fapt și cu privire la cel de-al doilea sancționat, astfel că interesul de a interveni în cauză este evident.

Pentru aceste motive nu considerăm corectă orientarea jurisprudențială menționată mai sus, care pare a stabili o regulă de inadmisibilitate a intervenției accesorii în astfel de litigii, ce au ca obiect contestarea deciziei de sancționare. Apreciem că este necesară o privire mai atentă asupra implicațiilor și efectelor juridice pe care le poate produce o hotărâre judecătorească, pentru că terții nu intervin în mod accesoriu în proces pentru că ar fi afectați în mod direct de hotărârea ce se va pronunța în respectivul litigiu, ci pentru că efectele ei s-ar putea răsfrânge asupra propriei situații juridice.

Este adevărat însă că în practică pot fi întâlnite și situații-limită, în care un răspuns categoric nu este facil de oferit. Această dificultate intervine din cauza naturii atipice a intervenției voluntare accesorii în rândul mijloacelor juridice puse la dispoziție de legiuitor persoanelor interesate, instanța fiind pusă în situația de a evalua interesul intervenientului nu prin prisma pretențiilor emise, ci a consecințelor pe care soluția ce urmează a fi pronunțată în cauză le poate avea asupra drepturilor sale.

Astfel, se poate pune întrebarea dacă calitatea de creditor a uneia dintre părți conferă terțului dreptul de a interveni în mod accesoriu în cauză pentru apărarea poziției propriului debitor, evitând în acest sens diminuarea patrimoniului acestuia și a garanției comune a creditorilor chirografari.

Problema nu este doar una teoretică întrucât a fost dezbătută într-o speță concretă de pe rolul instanțelor de judecată, respectiv în fața Judecătoriei Sectorului 5 București și ulterior în calea de atac soluționată de Tribunalul București.

²⁶ Decizia nr. 192 din data de 31 ianuarie 2019 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I civilă disponibilă pe <http://www.scj.ro/1093/Detalii-jurisprudenta?customQuery%5B0%5D.Key=id&customQuery%5B0%5D.Value=149540>.

Atât prima instanță, prin încheierea din data de 22.02.2019²⁷, cât și instanța de apel, prin decizia civilă nr. 1226A din data de 12.04.2019²⁸, au apreciat ca inadmisibilă o astfel de intervenție întrucât terțul-intervenient accesoriu nu justifică un interes actual, ci doar unul eventual.

În raționamentul expus de instanța de control judiciar s-a arătat că terțul nu ar obține un folos direct și imediat prin pronunțarea unei hotărâri favorabile părții pentru care intervine, existând posibilitatea ca în patrimoniul debitorului, la momentul respingerii acțiunii să nu existe bunuri și atunci este evident că apărările terțului nu ar avea niciun folos. Pe de altă parte, caracterul eventual al interesului rezultă și în ipoteza în care s-ar admite acțiunea, ipoteză în care ar exista doi creditori chirografari, dar ar putea exista suficiente bunuri în patrimoniu pentru îndeostularea creanțelor ambilor creditori. Față de aceste considerente Tribunalul București a reținut că interesul este doar eventual, apelantul terț intervenient accesoriu neputând cunoaște nici soarta prezentei acțiuni, nici ce bunuri vor fi în patrimoniul debitorului său la momentul la care el va înțelege să înceapă executarea (dacă va opta pentru demararea procedurii de executare silită), respectiv dacă aceste vor fi sau nu suficiente pentru îndeostularea sa.

Din punctul nostru de vedere, soluția pronunțată este criticabilă întrucât interesul unui creditor de a interveni într-un litigiu în care este implicat un debitor al său, în urma căruia există riscul diminuării activelor din patrimoniu, este actual și suficient de bine caracterizat astfel încât să conducă la admiterea în principiu a intervenției.

Conform art. 2324 alin. (1) C. civ.²⁹, cel care este obligat personal răspunde cu toate bunurile sale mobile și imobile, prezente și viitoare. Ele servesc drept garanție comună a creditorilor săi.

În literatura de specialitate³⁰ s-a arătat că, în ipoteza în care debitorul nu execută de bunăvoie ceea ce datorează, creditorul poate recurge la concursul forței coercitive a statului, inițiind procedura executării silite asupra bunurilor și drepturilor patrimoniale ale debitorului, însă pentru ca executarea să se și finalizeze este necesar ca debitorul să aibă bunuri urmăribile.

Din această cauză, dreptul de creanță se deosebește esențial de un drept real prin evidenta sa fragilitate, care nu afectează existența propriu-zisă a dreptului, ci eficacitatea lui, care depinde de solvabilitatea debitorului.

Data fiind această legătură conferită de dreptul de creanță, în care creditorul chirografar suportă toate transferurile din patrimoniul debitorului, există un interes evident de a conserva cât mai multe active patrimoniale ale debitorului, în vederea sporirii șanselor de îndeostulare a creanței în caz de neexecutare voluntară din partea acestuia. Având în vedere că în urma pierderii unui proces cu miză pecuniară debitorul își diminuează patrimoniul, apreciem că un creditor chirografar diligent poate interveni în cauză, pentru ca prin apărările pe care le formulează să contribuie la câștigarea procesului de către propriul debitor, păstrând în acest fel aceleași șanse de realizare a dreptului de creanță ca anterior demarării litigiului.

În sprijinul acestui punct de vedere trebuie amintit și art. 1558 C. civ. care stabilește că orice creditor poate să ia toate măsurile necesare sau utile pentru conservarea drepturilor sale, precum asigurarea dovezilor, îndeplinirea unor formalități de publicitate și informare pe contul debitorului, exercitarea acțiunii oblice ori luarea unor măsuri asigurătorii. În opinia noastră, intervenția accesorie în favoarea debitorului într-o astfel de ipoteză poate fi caracterizată drept o măsură conservatorie, având în vedere definiția foarte generală din cuprinsul articolului menționat, care include „toate măsurile necesare și utile”, ținând cont că scopul urmărit de intervenientul creditor este de a păstra în patrimoniul debitorului cât mai multe active urmăribile.

În speța prezentată mai sus, Tribunalul București a reținut că interesul creditorului este doar eventual, întrucât nu se cunoaște nici soarta litigiului în care s-a formulat cererea de intervenție, nici ce bunuri vor fi în patrimoniul debitorului la momentul la care se va porni executarea silită, respectiv dacă

²⁷ Încheierea din data de 22.02.2019 pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București, nepublicată.

²⁸ Decizia civilă nr. 1226A din data de 12.04.2019 pronunțată de Tribunalul București – Secția a IV-A Civilă disponibilă pe <http://www.rolii.ro/hotarari/5cbe6be5e490095c160000c3>.

²⁹ Codul civil adoptat prin Legea nr. 287 din 17 iulie 2009 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare.

³⁰ D. Dobrev, *Mijloace juridice de conservare a patrimoniului debitorului. Acțiunea revocatorie, acțiunea oblică, acțiunea directă*, Editura Hamangiu, București, 2018, p. 2.

aceste vor fi sau nu suficiente pentru îndeostularea terțului creditor, însă această modalitate de a privi interesul intervenientului accesoriu este greșită întrucât folosul practic urmărit de intervenient este reprezentat de păstrarea activului patrimonial, indiferent de gradul de solvabilitate al debitorului, similar oricărei măsuri conservatorii, astfel că admisibilitatea intervenției accesorii într-o asemenea situație nu poate fi condiționată de falimentul debitorului.

Chiar dacă debitorul ar dispune de suficiente bunuri în patrimoniu, instanța de judecată nu poate garanta că dreptul de creanță al creditorului va fi realizat într-o procedură execuțională întrucât nimeni nu poate cunoaște prețul cu care aceste bunuri vor fi valorificate de către executorul judecătoresc, astfel că și din această perspectivă argumentele Tribunalului București sunt criticabile.

Toate aceste exemple demonstrează varietatea cererilor de intervenție accesorie care ar putea fi întâlnite în litigiile pendente, dar și o practică judiciară pe alocuri neunitară, împrejurarea explicabilă, cel mai probabil, de natura insuficient înțeleasă a interesului terțului care apelează la o astfel de formă a acțiunii civile. Din soluțiile instanțelor de judecată observăm o abordare mai degrabă restrictivă și conservatoare a ceea ce reprezintă interes în materie de intervenție accesorie, optică care, în opinia noastră, ar trebui revizuită, ținând cont de posibilitatea ca terțul să aibă un simplu interes moral, iar pe de altă parte, lipsind o pretenție concretă a intervenientului, folosul practic obținut de acesta trebuie privit din perspectiva situației sale juridice, având întotdeauna în vedere ansamblul raporturilor juridice dintre părți.

4. Concluzii

Fără a avea pretenția de a fi epuizat subiectul, sperăm că prezentul articol constituie un punct de plecare în analiza unor probleme de interpretare apărute în cadrul etapei admisibilității în principiu a cererii de intervenție voluntară accesorie, în special în definirea interesului terțului care intenționează să sprijine apărarea uneia dintre părțile inițiale.

În opinia noastră, pe măsură ce posibilitățile terților de a lua la cunoștință de inițierea unui proces sunt tot mai ridicate, cererile de intervenție voluntară vor cunoaște și ele o incidență tot mai mare, cu consecința că instanțele de judecată vor fi puse în situația de a analiza în etapa admisibilității în principiu situații diversificate, care nu se încadrează în ipotezele clasice menționate în doctrină, fiind necesare noi repere în acest domeniu.

O nouă provocare în acest sens se resimte din partea asociațiilor fără scop lucrativ, dar și a unor instituții sau autorități, care intervin în unele procese care prezintă interes, fără a avea vreo legătură juridică directă cu vreuna dintre părți, exclusiv din perspectiva scopului pentru care au fost înființate, ceea ce impune o abordare de principiu, care să țină cont atât de dispozițiile legale, cât și de toate drepturile și interesele implicate în proces.

O analiză sumară a jurisprudenței ne arată că instanțele de judecată nu au oferit un răspuns unitar la această problemă, astfel că o dezbatere pe tema interesului terțului în cadrul intervenției voluntare accesorii nu poate fi decât bine-venită.